

ARCHEOLOGISCHE PROSPECTIE

BREE, Toleikstraat

verslag

Bree, 12-05-2014

HAAST

Historisch en Archeologisch Advies, Studies en Toegepast onderzoek

Rik van de Konijnenburg
Grauwe Torenwal 6/00/1
B-3960 Bree (BE)
Mob. 0496 209 018
e-mail: rik@konijnenburg.com

Haast-rapport 2014-02 / OE project 2014-155 / wettelijk depot: D/2014/12654/02
verwijzing: VAN DE KONIJNENBURG, R. , CLAESEN, J., BERDING, F., Archeologische prospectie Bree - Toleikstraat, HAAST-
rapport 2014-02, Bree, 2014 D/2014/12654/02

In opdracht van:
THV Porta Nova
Burkel 3a bus 1&2
B-3990 Peer

Contact:

Site:

Vergunningsnummer: Vlaams Agentschap Onroerend Erfgoed: 2014-155

Datum aanvraag: 4 april 2014

Datum vergunning: 15 april 2014 (ontvangen: 22/04/2014)

Terreinonderzoek:

Leidend archeoloog: Rik van de Konijnenburg (vergunninghouder)

Archeologen: Jan Claesen

Bodemkundigen: Frank Berding – wetenschappelijk begeleider dr. Stefaan Dondeyne

Grondwerken: Algozo

Auteur: Rik van de Konijnenburg

© 2014 HAAST bvba, *Grauwe Torenwal 6/00/1, B-3960 Bree*

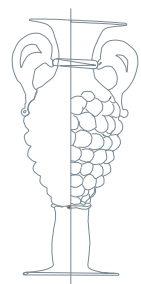
Foto's: HAAST – Rik vd Konijnenburg (tenzij anders vermeld)

Tekeningen: HAAST (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Wettelijk depot: D/2014/12654/02

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

Inhoudsopgave

Administratieve Fiche	4
1. Inleiding	9
a) het project waarbinnen de opgraving is uitgevoerd met projectcode	9
b) begin- en einddatum van de periode waarin het onderzoek heeft plaatsgevonden	9
c) de organisatie van het archeologische onderzoek en de naam van de natuurlijke persoon of rechtspersoon die door zijn actie of acties de ingreep in de bodem veroorzaakt of noodzakelijk maakt;	9
2. beschrijving van de vindplaats	9
a) de vindplaatsgegevens met vermelding van gemeente, plaats, toponiem, minimaal 4 xy- Lambertcoördinaten en alle bekende identificatiecodes	9
b) de topografische ligging van de vindplaats door middel van een situatiekaart van de vindplaats op basis van een topografische kaart	10
c) een korte bespreking van de vindplaats in zijn archeologische context	10
d) de landschappelijke ligging, inclusief bodemkundige of geologische situering, grondgebruik en fysisch-geografische (literatuur)gegevens over de archeoregio	10
e) een projectie van het proefsleuvenonderzoek op het bouwplan	12
f) een projectie van het proefsleuvenonderzoek op het kadasterplan	13
3. archeologische voorkennis	14
a) een omschrijving van desktop-voorstudie, consultatie en interpretatie van de Centrale Archeologische Inventaris inbegrepen	14
4. de onderzoeksopdracht	15
5. Het Bodemkundig onderzoek	16
6. Proefsleuvenonderzoek	20
5.1 vrijgelegde oppervlakte	20
5.2 beschrijving van de proefsleuven	20
7. besluit	23
8. beantwoording van de onderzoeksvragen	23
9. Advies aan de toezichthoudende overheid	23

10. Bijlagen	23
--------------	----

Administratieve Fiche

Administratieve gegevens;	
a) naam van de opdrachtgever;	THV Porta Nova, Burkel 3A, bus 1 & 2, 3990 Peer
b) de naam van de uitvoerder, hetzij het bedrijf, de instelling of de privépersoon;	HAAST bvba, Rik van de Konijnenburg, Grauwe Torenwal 6/00/1 - 3960 Bree
c) de naam vergunninghouder;	Rik van de Konijnenburg
d) beheer en de plaats van de geregistreerde data en opgravingsdocumentatie;	Grauwe Torenwal 6/00/1 - 3960 Bree
e) het beheer en de plaats van de vondsten en stalen;	Grauwe Torenwal 6/00/1 - 3960 Bree
f) projectcode;	2014-155
g) de vindplaatsnaam;	Bree - Toleikstraat
h) de locatie met vermelding van provincie, gemeente, deelgemeente, plaats, toponiem en minimaal 4 xy-Lambertcoördinaten;	Provincie: Limburg Gemeente: Bree Deelgemeente: Bree Toponiem: Aan Toleik Lambertcoördinaten: 236312.58 - 204663.10 236264.53 - 204647.08 236344.62 - 204583.01 236280.55 - 204566.69
i) het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of –nummers en kaartje;	Bree, Afd 1 Sie B, percelen 200B, 200C, 201F, 201G
j) een kaart van het onderzoeksgebied op basis van de topografische kaart op schaal 1:10.000, maar meer in detail, afhankelijk van de grootte van het projectgebied;	Kaart: cfrt infra
k) de begin- en einddatum van de uitvoering van het onderzoek;	Bodemkundig onderzoek, dinsdag 6/05/2014 – prospectie met ingreep in de bodem 9/05/2014
l) Actueel Bodemgebruik	braak liggend perceel
m) Terreinoppervlakte	Ca. 47 are (4700 m²)
1° een omschrijving van de onderzoeksopdracht;	

a) een verwijzing naar de bijzondere voorwaarden, die zijn opgenomen in de vergunning;	Reden van de opgraving ¹ : Gelet op de gunstige topografische en bodemkundige locatie is de kans reëel dat er bij de realisatie van het project archeologische resten aangetroffen worden. Het plangebied bevindt zich op een dekzandrug tussen de Hongerbeek en de Boneputterbeek. Hogere, drogere locaties in de nabijheid van water waren in het verleden een ideale locatie om er zich te vestigen. Bodemkundig gezien betreft het een plaggenbodem (Scmt). Plaggen werden sinds de middeleeuwen op de akkers gebracht ter bemesting en zorgden voor een ophoging van het terrein waarbij het oorspronkelijk loopvlak beschermd werd tegen verstoringen.
b) een omschrijving van de archeologische verwachtingen;	
c) de wetenschappelijke vraagstelling met betrekking tot het onderzoeksgebied;	onderzoeksvragen: <ul style="list-style-type: none"> - zijn er grondsporen of concentraties van lithische artefacten aanwezig? - Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen? - Hoe is de bewaringstoestand van de sporen? - Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren? - Behoren de sporen tot één of meerdere periodes? - Welke zijn de waargenomen horizonten in de bodem, beschrijving + duiding - Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden? - Wat is de relatie tussen de bodem, de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...) en de archeologische sporen? - Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?
d) de doelen en wensen van de natuurlijke persoon of rechtspersoon die door zijn actie of acties de ingreep in de bodem veroorzaakt of noodzakelijk maakt;	Op het terrein zal supermarkt annex magazijnen en parkeerruimte gebouwd / aangelegd worden.
e) eventuele randvoorwaarden;	<p>De bestaande bebouwing kan gesloopt worden tot het maaiveldniveau. Kelders en verhardingen worden enkel verwijderd onder begeleiding van de vergunninghoudende archeoloog.</p> <p>De methode van brede sleuven wordt gebruikt:</p> <ul style="list-style-type: none"> > de proefsleuven zijn 4 meter breed; > de verschillende rijen proefsleuven worden, om een goede spreiding te krijgen over het terrein, geschrant gegraven; > de afstand tussen de proefsleuven in de breedte bedraagt niet meer dan 20 m (van middenpunt tot middenpunt). <p>Hierbij wordt 10% opengelegd d.m.v. proefsleuven in een vast grid en 2,5% d.m.v. kijkvensters en/of dwarssleuven.</p> <p>De zijden van de kijkvensters meten maximaal de afstand tussen twee sleuven. De kijkvensters en/of dwarssleuven moeten voldoende groot zijn om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden.</p> <p>Aanleg vlakken</p> <p>De afgraving gebeurt door een kraan waarvan de bakbreedte minstens 2 m bedraagt.</p> <p>Opgelegde zones mogen niet betreden worden met de kraan en/of ander zwaar materieel.</p> <p>Vlakregistratie</p> <p>Indien een spoor zich tegen de putwand bevindt, wordt het werkputprofiel opgeschoond om de relatie tussen het spoor en de bodemhorizonten te registreren.</p> <p>Spoorbewerking en -registratie</p> <p>Er dient een selectie van de sporen gecoupeerd te worden die afdoend is om</p>

¹ Overgenomen uit Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Bree-Toleikstraat, Vlaams Agentschap Onroerend Erfgoed, erfgoedconsulente mevr. Annick Arts.

	<p>de onderzoeksvragen te beantwoorden. Indien nodig wordt het couperen van deze selectie aangevuld met boringen met guts om een inschatting te maken van de gemiddelde diepte van de sporen. De vergunninghouder is vrij in het bepalen van de noodzaak en het aantal boringen.</p> <p>Bij het fotograferen van sporen en coupes wordt het spoornummer vermeld op het fotobordje.</p> <p>Bodemprofielen</p> <p>Per sleuf moet bij de aanleg ervan een diepere profielput worden aangelegd zodat minstens 60 cm van de moederbodem zichtbaar is.</p> <p>Bij elk putprofiel wordt de absolute hoogte van het (archeologisch) vlak en van het maaiveld genomen en op plan gebracht. De bodemprofielen worden opgemeten, geregistreerd, beschreven en geanalyseerd. Ze worden degelijk opgeschoond, gefotografeerd (voorzien van profielnummer, put/sleufnummer en schaal in cm met de nul ter hoogte van het maaiveld) en beschreven door de bodemkundige, conform de registratie- en bodembeschrijvingsmethodes van de bodemkunde.</p>
2° eventuele raadpleging van specialisten;	Bodemkundige
Overdracht vondsten / opgravingsarchief	HAAST bvba, Grauwe Torenwal 6/00/1, 3960 Bree
Verslag: Digitale en analoge kopieën	THV Porta Nova, Burkel 3A bus 1&2, 3990 Peer
	<p>Dhr. Steven MORTIER / Werner WOUTERS</p> <p>Erfgoedconsulent Agentschap Onroerend Erfgoed</p> <p>Phoenixgebouw 8ste verdieping</p> <p>Koning Albert II-laan 19, bus 5</p> <p>B-1210 Brussel - Tel. 02 553 16 50</p> <p>(2 exemplaren)</p>
	<p>Annick Arts</p> <p>Agentschap Onroerend Erfgoed</p> <p>Vlaams administratief centrum Hasselt</p> <p>Koningin Astridlaan 50, bus 1</p> <p>B-3500 HASSELT</p>
	<p>KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIE</p> <p>WETTELIJK DEPOT</p> <p>Keizerslaan, 4 – 1000 Brussel</p> <p>(2 exemplaren)</p>
	Stad Bree, Vrijthof 10 – 3960 Bree
Toezichthoudende overheid	<p>Vlaamse Overheid, Agentschap Onroerend Erfgoed</p> <p>afdeling Limburg</p> <p>Mevr. Annick Arts</p> <p>Koningin Astridlaan 50 bus 1</p> <p>B – 3500 Hasselt</p>

1° Inleiding

a) het project waarbinnen de prospectie is uitgevoerd met projectcode;

In Bree, Toleikstraat “Aan Toleik”, dient een prospectie te worden uitgevoerd omwille van Bijzondere Voorwaarden, uitgevaardigd door het Agentschap Onroerend Erfgoed, gekoppeld aan de bouwvergunning voor het bouwen van een supermarkt. Het project kreeg de code HAAST 2014-155 (verwijzend naar de vergunning uitgereikt door het Agentschap Onroerend Erfgoed, op naam van R. van de Konijnenburg, 2014-155)

b) begin- en einddatum van de periode waarin het onderzoek heeft plaatsgevonden;
Op 6 mei werd een startvergadering gehouden waarop aanwezig waren mevr. Annick Arts, erfgoedconsulente, en Rik van de Konijnenburg, vergunninghoudend archeoloog.

Op 7 mei 2014 werd door bodemkundige – landbouwingenieur Frank Berding met wetenschappelijke begeleiding van dr. Stefaan Dondeyne, bodemkundige verbonden aan de KULeuven, een bodemkundig onderzoek uitgevoerd aan de hand van 2 profielputten. De prospectie met ingreep in de bodem werd uitgevoerd op 9/05/2014.

c) de organisatie van het archeologische onderzoek en de naam van de natuurlijke persoon of rechtspersoon die door zijn actie of acties de ingreep in de bodem veroorzaakt of noodzakelijk maakt;

Conform de Bijzondere Voorwaarden en na overleg met erfgoedconsulente mevr. Annick Arts werden op het terrein proefsleuven gegraven van 4 m breedte. Drie proefsleuven staan haaks op de straat, drie haaks op de kerkhofmuur en tussen deze twee rijen proefsleuven werd een noordzuid gerichte sleuf aangelegd over het volledige terrein. De door de bodemkundige bestudeerde profielen liggen buiten de proefsleuven, maar, gelet op de geringe onderzoekbare oppervlakte, slechts 38 a 38 ca, zijn deze profielen representatief voor heel het terrein.

2° Beschrijving van de vindplaats

a) de vindplaatsgegevens met vermelding van gemeente, plaats, toponiem, minimaal 4 xy-Lambertcoördinaten en alle bekende identificatiecodes;

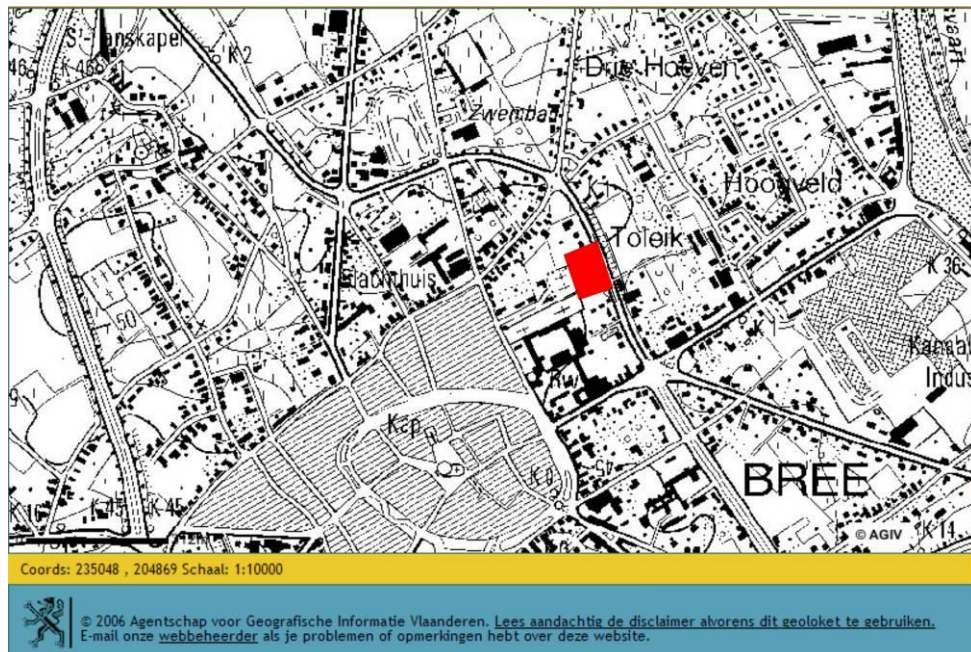
het terrein is gelegen aan de Toleikstraat in Bree. Op het kadasterplan komt het toponiem “Aan Toleik” voor, iets ten noordoosten van het te onderzoeken gebied.

De lambertcoördinaten:

De geografische coördinaten, Lambert 72, verwijzen naar de zone waarin het onderzoeksgebied zich bevindt:

X = 236312.58 - Y = 204663.10
X = 236264.53 - Y = 204647.08
X = 236344.62 - Y = 204583.01
X = 236280.55 - Y = 204566.69

b) de topografische ligging van de vindplaats door middel van een situatiekaart van de vindplaats op basis van een topografische kaart.

Situering Bree - Toleikstraat op uittreksel topografische kaart van België

c) een korte bespreking van de vindplaats in zijn archeologische context

Bree is in de archeologie vooral bekend omwille van de middeleeuwse stedelijke ontwikkeling. Echter, recent, in 2013 en 2014, werden twee sites uit de ijzertijd en één, mogelijk twee uit de Romeinse periode ontdekt. Het middeleeuwse omwalde stadscentrum bevindt zich op ongeveer 200 m afstand ten zuidwesten van de onderzoekszone; de zone ligt dus buiten de middeleeuwse stadswallen. De zeer recent ontdekte ijzertijd en Romeinse sites bevinden zich respectievelijk op ongeveer 1,2 km ten zuiden van de te onderzoeken percelen, de site Bree – Houbornstraat, en op ca 1,2 km ten oosten ervan, sites aan de Broekstraat, uitbreiding Industrierrein Kanaal Noord.

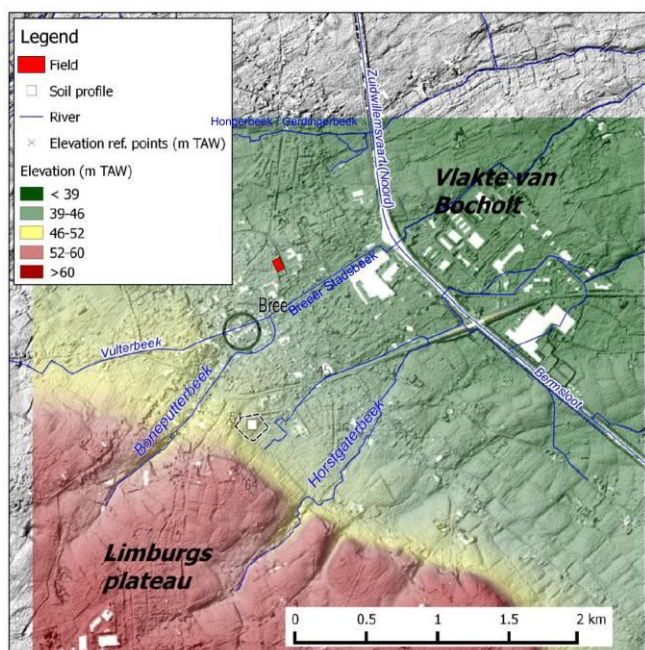
Bodemkundig behoort Bree tot de Kempen, S-bodems, lemige zandbodems domineren de bodemkaart al komen er ook P-bodems, licht zandleem, voor.

Meer gedetailleerde informatie is te vinden in bronnen die ook publiek te raadplegen zijn zoals op <https://onderzoeksbalans.onroenderfgoed.be> en, maar gedateerd als bron, de inventaris van Bauwens-Lesenne².

d) de landschappelijke ligging, inclusief bodemkundige of geologische situering, grondgebruik en fysisch-geografische (literatuur)gegevens over de archeoregio

Het onderzoeksgebied ligt in de Vlakte van Bocholt, op de kop van een landduin. Deze duin is nog vaag herkenbaar – meetbaar – op het terrein dat licht dalend is van noordwest naar zuidoost; van 45,12 m TAW naar 44,63 m TAW.

² BAUWENS-LESENNE, M. (1968) Oudheidkundige repertoria VIII, Bibliografisch repertorium van de oudheidkundige vondsten in Limburg, behoudens Tongeren-Koninksem (vanaf de vroegste tijden tot de Noormannen), Brussel - p..

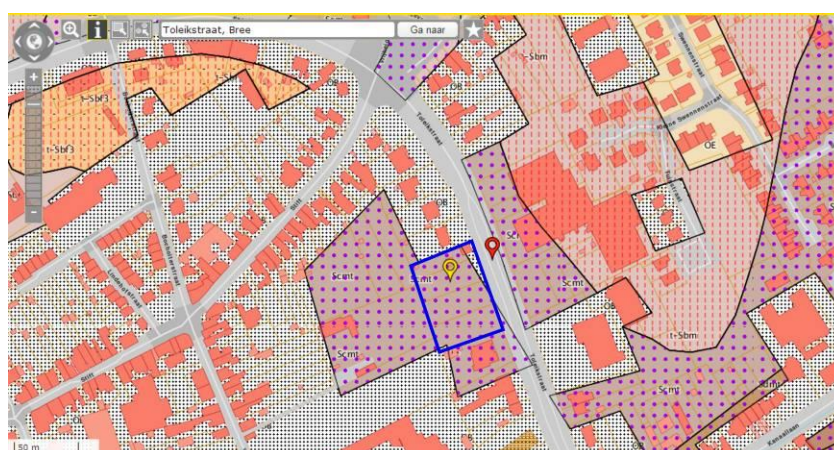

Situering van het onderzoeksgebied op het Digitaal Hoogtemodel

Ten noorden bevindt zich het stroomgebied van de Hongerbeek, ten zuiden dat van de Breeër Stadsbeek (Boneputterbeek). Op de bodemkaart is het onderzoeksgebied gekarteerd als Scmt; Matig droge lemige zandbodem met diepe antropogene humus A-horizont met grintbijmenging.

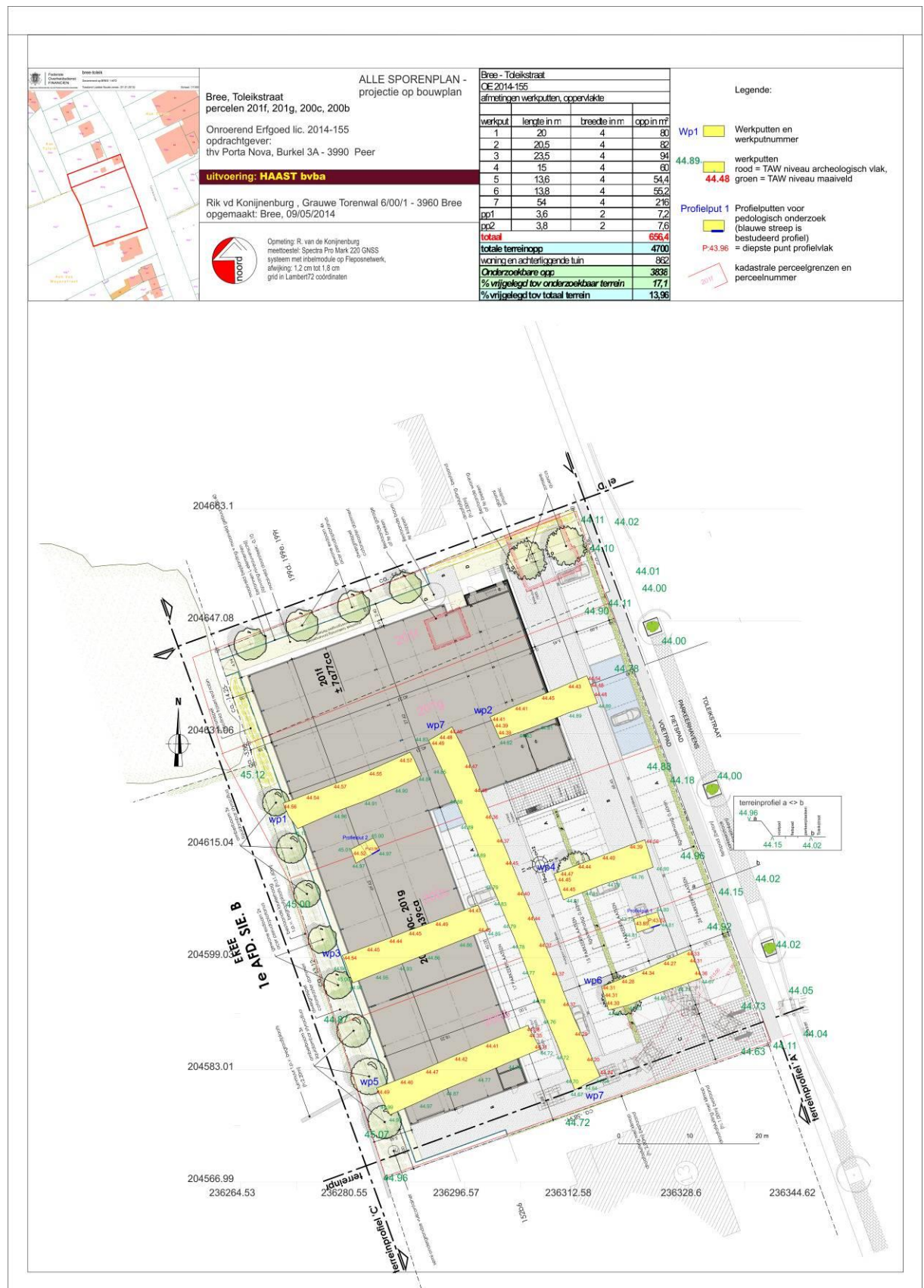
Gegevens van de website dov.vlaanderen.be:

Locatie: XY = 236293 204627		
Varianten profielontwikkeling:		
Geen objecten gevonden voor deze laag		
Varianten moedermateriaal:		
Id kaartvlak	Variante van het moedermateriaal code	Variante van het moedermateriaal
87843	t	Grintbijmenging
Fasen:		
Geen objecten gevonden voor deze laag		
Substraten:		
Geen objecten gevonden voor deze laag		
Bodemtypes:		
Ld kaartvak	Bodemtype	Bodemserie
87843	Scmt	Scm
Beknopte omschrijving bodemserie		
Matig droge lemig zandbodem met dikke antropogene humus A horizont		

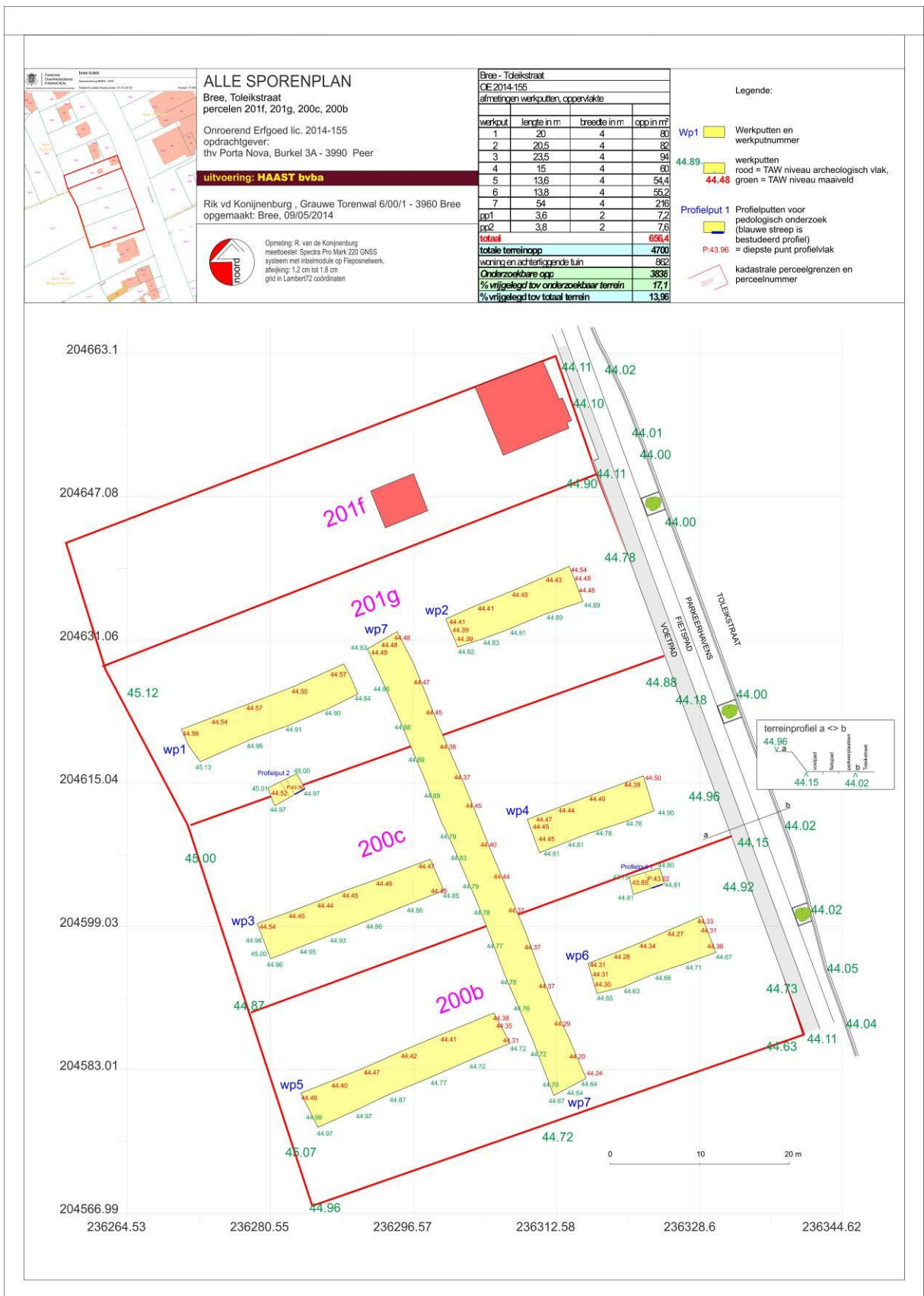

Situering van het onderzoeksgebied op de Bodemkaart van België, blauwe omkadering.

e) een projectie van het proefsleuvenonderzoek op het bouwplan:

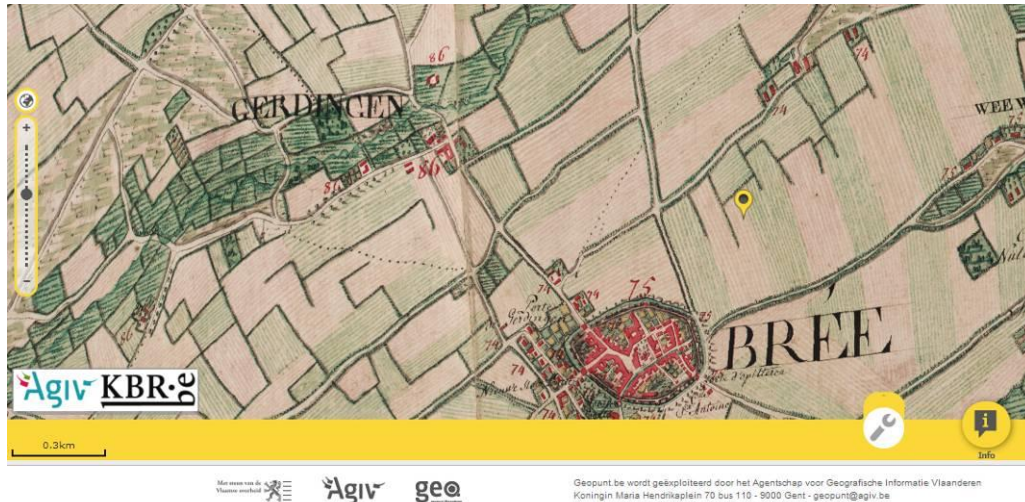
f) een projectie van het proefsleuvenonderzoek op het kadasterplan;

3° archeologische voorkennis

a) een omschrijving van desktop-voorstudie, consultatie en interpretatie van de Centrale Archeologische Inventaris inbegrepen

De Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (Graaf de Ferraris - 1772 - 1775)

De gele druppel met zwart punt duidt het onderzoeksgebied aan. Op de Ferrariskaart is nog geen aanwijzing van een weg belendend aan de percelen die ingekleurd zijn als akkers.

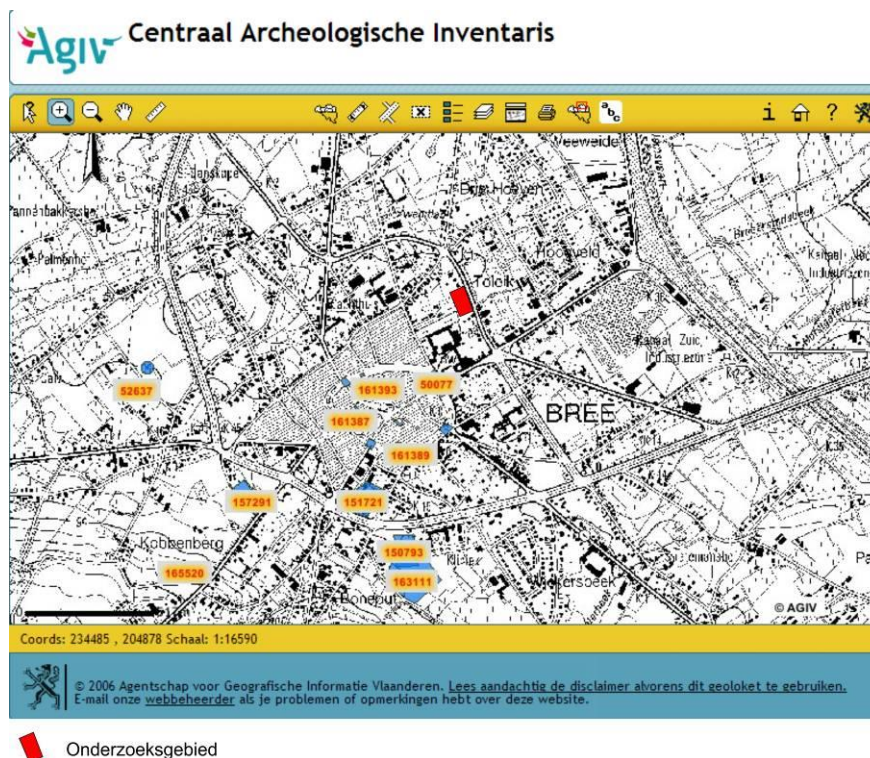
Uittreksel uit de Atlas van Buurtwegen,

Op de atlas van buurtwegen uit ca 1850 is geen enkel spoor van bebouwing in de directe omgeving van het te onderzoeken percelen die in dit geval vrij nauwkeurig kunnen gesitueerd worden op basis van het stratenpatroon en de perceelscheidingen. Weg 16 (*Chemin n°16*) is de huidige Toleikstraat. In de Atlas staat hij benoemd als "Lijkweg". Een andere benaming is Leyckbaertstraet".³

F. Maes (o.c.) beschrijft de straat vanaf de Toleik richting Kanaallaan als *Het rechter gedeelte van die weg heette vroeger het Millenstraatje omdat het land dat er naast lag* (i.c. de te onderzoeken percelen), 't Millenland, reeds in 1593 grotendeels toebehoorde aan het Millenhof (gelegen in het gehucht 'tHasselt "over het kanaal"). Met andere woorden, het onderzoeksgebied hoorde tot het akkerareaal van het Millenhof.

³ MAES, F. en DREESEN, J., (1952) De Geschiedenis van Bree, deel II, Mechelen – p. 221: Leyckbaertstraet is een benaming die 1769 voorkomt.

De Centraal Archeologische inventaris bevat een 10-tal vermeldingen, allemaal ten zuiden / zuidwesten van het onderzoeksgebied. Met uitzondering van vindplaats 163111, Bree – Houborn, betreft het allemaal laatmiddeleeuwse vondsten / onderzoeken die gerelateerd zijn aan de stedelijke ontwikkeling van Bree⁴. Niet vermeld is de prospectie met ingreep in de bodem uitgevoerd in 2011 aan de Witte Torenstraat te Bree; Onroerend erfgoed vergunning 2011-180. Bij die prospectie werd echter niets aangetroffen.⁵

4° de onderzoeksopdracht

In de Bijzondere Voorwaarden opgesteld door het Agentschap Onroerend erfgoed worden volgende vragen geformuleerd die zo mogelijk beantwoord moeten worden:

- zijn er grondsporen of concentraties van lithische artefacten aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Welke zijn de waargenomen horizonten in de bodem, beschrijving + duiding
- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
- Wat is de relatie tussen de bodem, de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...) en de archeologische sporen?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

⁴ van de KONIJNENBURG, R., (2012) Voorstudie archeologisch onderzoek in het vooruitzicht van de herinrichting van de publieke ruimte in Bree-centrum met inbegrip van de wallen. HAAST rapport 2012-07, D/2012/12654/7

⁵ van de KONIJNENBURG, R., (2011) Archeologisch vooronderzoek: prospectie met ingreep in de bodem, site Witte Torenwal - Witte Torenstraat Project Immo Top nv (Toon Invest - IHV nv en Jehoul nv) KBIB, wettelijk depot Bree 2011 D/2011/12654/5

5. Het bodemkundig onderzoek (F. Berding, bodemkundige)

Verslag van het bodemkundig onderzoek op woensdag 7 mei 2014 aan de percelen 200b, 200c en 201g, gelegen aan de Toleikstraat, gemeente Bree.

De drie percelen grenzen aan elkaar en vormen tezamen een rechthoekig blok van ongeveer 3.850 m². Het terrein is bijna vlak. Het terrein ligt ongeveer 500 meter ten Noordoosten van het stadcentrum (Sint Michielskerk) van Bree. De percelen liggen op of dichtbij een waterscheiding met een zeer zwakke regelmatige helling van ca. 0,6 % richting Zuidoost.

De percelen zijn niet bebouwd en er zijn aan de oppervlakte geen sporen van recente eerdere bebouwing aangetroffen. Het landgebruik is momenteel grasland. Er staan geen bomen of struiken op het terrein.

Op de Bodemkaart van België is het terrein gekarteerd als Scmt (matig droge lemig zandbodem met dikke antropogene humus A horizont).

In beide profielen is een 30 tot 40 cm dikke donkerbruine humeuze bovengrond aangetroffen die het resultaat is van eeuwenlange bewerking en bemesting. Met die bemesting zijn ook artefacten in die bovengrond terechtgekomen zoals stukjes baksteen.

Twee horizonten (Ap1 en Ap2) kunnen er in worden onderscheiden op basis van structuur en consistentie. Tezamen komen zij het beste overeen met de "Anthric horizon" van de World Reference Base for Soil Resources (WRB, FAO/ISRIC/IUSS, 2007) al is het niet altijd evident om een "Plaggic horizon" of "Terric horizon" uit te sluiten. Bij de laatste twee vindt er ophoging plaats van het oorspronkelijke terrein door toevoeging van een mengsel van minerale grond samen met organische mest. Dat lijkt hier niet of in slechts beperkte mate het geval. Aan de andere kant is in profiel 2 tussen 32 en 37 cm een (donker)bruine horizon aanwezig die mogelijk vroeger deel uitmaakte van de tophorizont (mogelijk onder bos). In dat geval zou de bodem in de loop van de tijd met ongeveer 30 centimeter zijn opgehoogd door bemesting. In profiel 1 is deze laag niet te onderscheiden. Daarom wordt alsnog de voorkeur gegeven aan de "Anthric horizon".

In profiel 1 werd op 90 cm diepte een horizon aangetroffen die wat meer klei bevat dan de daarboven liggende gebleekte horizon. Dit is mogelijk een klei-inspoelingshorizont (Bt). De gebleekte horizon is geïnterpreteerd als een "Albic horizon". Omdat het hier gaat om een klein gedeelte van het profiel en het moeilijk te controleren is of de gebleekte horizon en de wat kleirijkere horizon zich algemeen op die diepte voordoen, zetten we voorzichtigheidshalve een vraagteken bij de Bt.

Conclusie:

Het belangrijkste kenmerk van de bodems van de percelen 200b, 200c en 201g, gelegen aan de Toleikstraat, gemeente Bree is de 30 tot 40 cm dikke antropogene bovengrond die het resultaat lijkt te zijn van eeuwenlange bewerking en bemesting. Er zijn te weinig aanwijzingen om te stellen dat deze laag in de loop der eeuwen boven op een ouder oppervlak geaccumuleerd zou zijn en daarom is gekozen voor de horizontbenaming (WRB) van "Anthric horizon". Bodemsporen zullen maar visueel waarneembaar zijn onder de Ap3 horizon. Het is dus aanbevolen het archeologisch vlak aan te leggen in de AE / AE1 horizon.

Description⁶ of Profile 1 Bree-Toleikstraat-01

Site information

The profile pit is situated on a terrain which has been earmarked by local authorities for a routine archeological check. The terrain consists of four plots which are registered as 200B, 200C, 201F and 201G. See also the "Alle Sporenplan" detailed map drawn by archeologist R. van den Konijnenburg and sent by e-mail on 9 May 2014. Present land use is grassland (no trees or shrubs).

⁶ Guidelines for soil profile description, FAO, Rome, 2006; Munsell Soil Color Charts 1975

The terrain is nearly level with a southeasterly slope of about 0,6%.

Date of description: Wednesday 7 May 2014

Author: F.R. Berding

Profile number: Bree-Toleikstraat-01

Location: Municipality of Bree, Belgium

Elevation: 44.8 m TAW

Coordinates: UTM: zone 31U, easting 682009m, northing 5669178m (GPS)

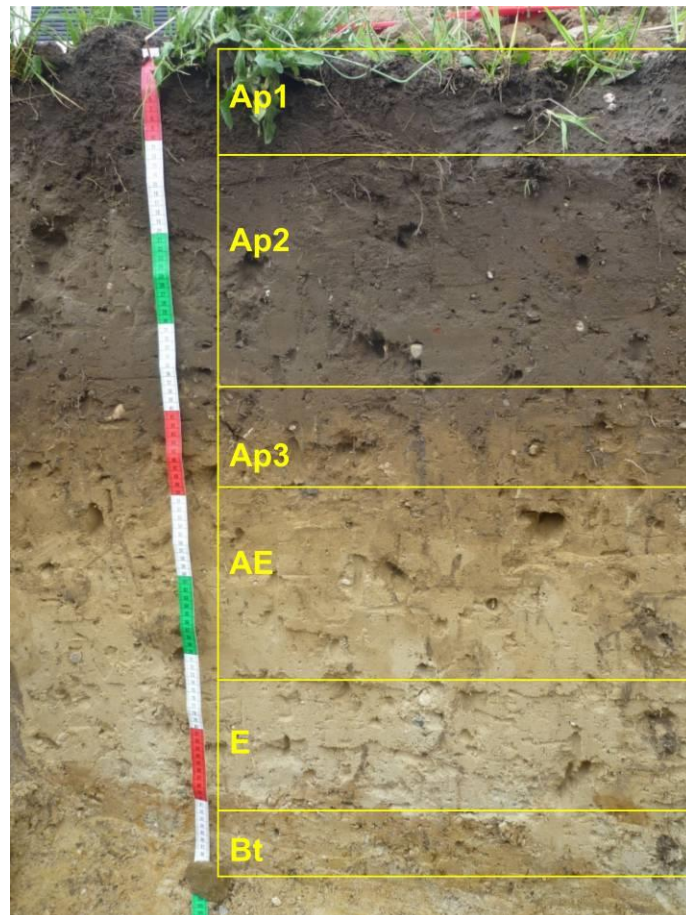
Soil water status: The profile is moist throughout with occasional dry spots in the 2nd horizon.

Groundwater: Not within 1.5 m

Classification (WRB, 2007): Anthric Albic Umbrisol/Phaeozem or Luvic Anthric Albic Phaeozem
(depending on base saturation and presence of an argic horizon within 100 cm)

Horizon description

Horizon	Depth (cm)	Description	Diagnostic features
Ap1	0-14	Sandy loam (S in Belgian textural classes); very dark grayish brown 10YR3/2 (moist); about 5% medium and coarse rounded and subrounded gravel; weak fine and medium subangular blocky; friable, non sticky, non plastic; high porosity, common very fine to medium interstitial voids and vughs; common very fine and fine roots, very few medium roots; few artefacts (pottery and brick fragments); distinct and smooth boundary.	Umbric/Mollic (Anthric)
Ap2	14-39	Sandy loam (S in Belgian textural classes); dark brown 10YR3/3 (moist); about 5% medium and coarse rounded and subrounded gravel; weak fine to coarse angular and subangular blocky; friable, non sticky, non plastic; high porosity, common very fine to medium interstitial pores and vughs; common very fine and fine roots, very few medium roots; few artefacts (pottery and brick fragments) and earthworm channels; distinct and wavy boundary.	Umbric/Mollic (Anthric)
Ap3	39-52	Sandy loam to loamy sand (S in Belgian textural classes); dark brown to brown 10YR4/3 (moist); 5 to 10 % medium and coarse rounded and subrounded gravel; weak fine to coarse subangular blocky; friable and very friable, non sticky, non plastic; high porosity, common very fine and fine interstitial voids and channels, few medium and coarse channels; few to common very fine and fine roots; common to few infilled earthworm channels; gradual and wavy boundary.	
AE	52-74	Loamy sand (S in Belgian textural classes); yellowish brown 10YR5/4 (moist); about 5% medium and coarse rounded and subrounded gravel; weak fine to coarse subangular blocky; very friable, non sticky, non plastic; high porosity, common very fine and fine interstitial voids and channels, few medium and coarse channels; few to common very fine and fine roots; common to few infilled earthworm channels; gradual and wavy boundary.	
E	74-90	Loamy sand (S in Belgian textural classes); yellow 10YR7/4 (moist); common to many medium and coarse, prominent and sharp, yellowish brown 10YR5/8 (moist) mottles; about 5% medium and coarse rounded and subrounded gravel; very weak fine to medium subangular blocky; very friable (mottled parts) and loose (matrix), non sticky, non plastic; medium to high porosity, common very fine and fine interstitial voids and channels, few medium and coarse channels; few very fine and fine roots; few infilled earthworm channels; abrupt and wavy boundary.	Albic
Bt(?)	90-100+	Sandy loam (S in Belgian textural classes); light brownish gray 10YR6/2 (moist); common to many fine and medium, distinct and sharp, brownish yellow 10YR6/6 (moist) mottles; about 10% medium and coarse rounded and subrounded gravel; weak to moderate medium to coarse subangular and angular blocky; firm, slightly sticky, slightly plastic; low to medium porosity, few very fine channels; coated sand grains in brownish yellow parts; very few very fine roots.	Argic (?)

Profile Bree-Toleikstraat-01

Description⁷ of Profile 2 Bree-Toleikstraat-02

Site information

The profile pit is situated on a terrain which has been earmarked by local authorities for a routine archeological check. The terrain consists of four plots which are registered as 200B, 200C, 201F and 201G. See also the “Alle Sporenplan” detailed map drawn by archeologist R. van de Konijnenburg and sent by e-mail on 9 May 2014. Present land use is grassland (no trees or shrubs).

The terrain is nearly level with a southeasterly slope of about 0,6%.

Date of description: Wednesday 7 May 2014

Author: F.R. Berding

Profile number: Bree-Toleikstraat-02

Location: Municipality of Bree, Belgium

Elevation: 45.0 m TAW

Coordinates: UTM: zone 31U, easting 681984m, northing 5669185m (GPS)

Soil water status: The profile is moist throughout with occasional dry spots in the 2nd horizon.

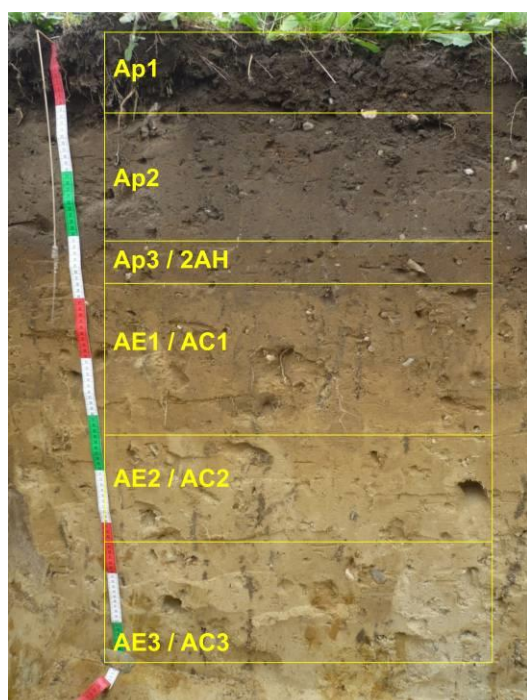
Groundwater: Not within 1.5 m

Classification (WRB, 2007): Anthric Albic Umbrisol or Anthric Albic Phaeozem (depending on base saturation)

⁷ Guidelines for soil profile description, FAO, Rome, 2006; Munsell Soil Color Charts 1975

Horizon description

Horizon	Depth (cm)	Description	Diagnostic features
Ap1	0-14	Sandy loam (S in Belgian textural classes); very dark grayish brown 10YR3/2 (moist); about 5% medium and coarse rounded and subrounded gravel; weak fine and medium subangular blocky; friable, non sticky, non plastic; high porosity, common very fine to medium interstitial voids and vughs; common very fine and fine roots, very few medium roots; few artefacts (pottery and fine to coarse brick fragments); clear and smooth boundary.	Umbric/Mollic (Anthric)
Ap2	14-32	Sandy loam (S in Belgian textural classes); dark brown 10YR3/3 (moist); about 5% medium and coarse rounded and subrounded gravel; weak fine to coarse angular and subangular blocky; friable, non sticky, non plastic; high porosity, common very fine to medium interstitial pores and vughs; common very fine and fine roots, very few medium roots; few artefacts (pottery and brick fragments) and earthworm channels; abrupt and wavy boundary.	Umbric/Mollic (Anthric)
Ap3 or 2Ah	32-37	Sandy loam to loamy sand (S in Belgian textural classes); dark brown to brown 10YR4/3 (moist); 5 to 10 % medium and coarse rounded and subrounded gravel; weak fine to coarse subangular blocky; friable, non sticky, non plastic; high porosity, common very fine and fine interstitial voids and channels, few medium and coarse channels; few to common very fine and fine roots; clear and smooth boundary.	
AE1/AC1 or 2AE1/2AC1	37-64	Loamy sand (S in Belgian textural classes); dark yellowish brown 10YR4/4 (moist); about 5% medium and coarse rounded and subrounded gravel; weak fine to coarse subangular blocky; very friable, non sticky, non plastic; high porosity, common very fine and fine interstitial voids and channels, few medium and coarse channels; few to common very fine and fine roots; common to few infilled earthworm channels; gradual and wavy boundary.	
AE2 or AC2 or 2AE2/2AC2	64-84	Loamy sand (S in Belgian textural classes); light yellowish brown 10YR6/4 (moist); about 5% medium and coarse rounded and subrounded gravel; very weak fine to medium subangular blocky; very friable (mottled parts) and loose (matrix), non sticky, non plastic; medium to high porosity, common very fine and fine interstitial voids and channels, few medium and coarse channels; few very fine and fine roots; few infilled earthworm channels; gradual and wavy boundary.	
AE3/ AC3 or 2AE3/2AC3	84-105+	Loamy sand (S in Belgian textural classes); very pale brown 10YR7/4 (moist); common coarse, distinct and sharp, yellowish brown 10YR5/8 (moist) mottles; about 5% medium and coarse rounded and subrounded gravel; weak to moderate medium to coarse subangular blocky; friable, non sticky, non plastic; low to medium porosity, few very fine channels; very few very fine roots.	

Profile Bree-Toleikstraat-02

6. Proefsleuvenonderzoek

Het proefsleuvenonderzoek, archeologische prospectie met ingreep in de bodem, werd uitgevoerd op vrijdag 9/05/2014. Op 6/05/2014 bij de startvergadering werd in overleg met het Agentschap Onroerend Erfgoed beslist perceel 201f voorlopig onaangeroerd te laten aangezien de woning en de achterliggende tuin nog bewoond en gebruikt worden tot 1/08/2014. Afhankelijk van de resultaten van het onderzoek op de andere percelen kan alsnog beslist worden ook op dit perceel een proefsleuf te trekken.

6.1 De vrijgelegde oppervlakte:

Bree – Toleikstraat			
OE 2014-155			
afmetingen werkputten, oppervlakte			
werkput	lengte in m	breedte in m	opp in m ²
1	20	4	80
2	20,5	4	82
3	23,5	4	94
4	15	4	60
5	13,6	4	54,4
6	13,8	4	55,2
7	54	4	216
Profielput 1	3,6	2	7,2
Profielput 2	3,8	2	7,6
totaal			656,4
totale terreinoppervlakte			4700
woning en achterliggende tuin			862
Onderzoekbare oppervlakte			3838
% vrijgelegd tov onderzoekbaar terrein			17,1
% vrijgelegd tov totaal terrein			13,96

6.2 Beschrijving van de proefsleuven:

In totaal werden 7 proefsleuven en twee aparte profielputten op het terrein aangelegd. De profielputten werden voorafgaand aan het graven van de sleuven gegraven om een duidelijk beeld te hebben van de stratigrafische opbouw van het terrein teneinde de proefsleuven onmiddellijk tot op het juiste niveau uit te graven.

In geen enkele sleuf werd enig spoor aangetroffen, zelfs geen recente vergravingen, ploegsporen of andere grondsporen, behalve de sporen afkomstig van bioturbaties; mollengangen, wormengangen, etc.

Een fotografisch overzicht van de verschillende sleuven:

Proefsleuf 1

Proefsleuf 2

Proefsleuf 3

Proefsleuf 4

Proefsleuf 5

Proefsleuf 6

Proefsleuf 7

Het enige wat vermeldenswaard is, is dat de bodemkaart correct is wat betreft de grondsoort S, lemig zand, de drainageklasse c, matig droog en de variatie van het moedermateriaal t, met behoorlijk sterke grintbijmenging. De classificatie m (met dikke humus A horizont / plaggenvorm) kan aangevuld met een 1, fase 1 horizont < 40 cm.

In archeologisch opzicht kan gesteld worden dat het terrein steriel is.

7. Besluit

Ondanks het vermoeden archeologische sporen aan te kunnen treffen gelet op de bodemgesteldheid en de landschappelijke-geomorfologische ligging van het terrein moeten we concluderen dat het terrein helemaal geen archeologisch interessante sporen bevat. Er zijn zelfs, met uitzondering van bioturbaties, helemaal géén sporen van antropogene oorsprong aangetroffen, zelfs geen ploegsporen of spitsporen; Dit laatste had nog tot de mogelijkheden behoort aangezien het terrein, zoals aangegeven in het historisch overzicht, reeds in de 16de eeuw als akkerland in gebruik moet zijn geweest.

Er is niet alleen een totale afwezigheid van bodemsporen, er werden ook geen artefacten aangetroffen. Meestal worden op dergelijke akkers nog scherven ingezameld van laat- of postmiddeleeuws materiaal, maar ook die zijn niet aangetroffen. Het terrein is uit archeologisch oogpunt dus echt steriel.

8. Beantwoording van de onderzoeksvragen:

- Zijn er grondsporen of concentraties van lithische artefacten aanwezig?
 - *Er is een totale afwezigheid van grondsporen, lithisch materiaal, aardewerk en andere archeologica.*
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
 - *Enkel natuurlijke sporen werden aangetroffen, het resultaat van bioturbaties: mollengangen, wormengangen, ...*
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
 - *Niet van toepassing*
- Maken de sporen deel uit van een of meerdere structuren?
 - *Niet van toepassing*
- Behoren de sporen tot een of meerdere periodes?
 - *Niet van toepassing*
- Welke zijn de waargenomen horizonten in de bodem, beschrijving + duiding?
 - *Het belangrijkste kenmerk van de bodems van de percelen 200b, 200c en 201g, gelegen aan de Toleikstraat, gemeente Bree is de 30 tot 40 cm dikke antropogene bovengrond die het resultaat lijkt te zijn van eeuwenlange bewerking en bemesting Ap1, Ap2) Er zijn te weinig aanwijzingen om te stellen dat deze laag in de loop der eeuwen boven op een ouder oppervlak geaccumuleerd zou zijn en daarom is gekozen voor de horizontbenaming (WRB) van "Anthric horizon".*
- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
 - *Er zijn geen aanwijzingen om te stellen dat er een horizont verdwenen is.*
- Wat is de relatie tussen de bodem, de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...) en de archeologische sporen?
 - *Niet van toepassing*
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?
 - *Gelet op de totale afwezigheid van archeologisch interessante aanwijzingen van antropogene activiteiten is een vervolgonderzoek niet nodig. Ook bijkomend onderzoek op perceel 201f lijkt ons onnodig.*

9. Advies aan de toezichhoudende overheid:

Gelet op voorgaande adviseren wij het volledige terrein vrij te geven van verder archeologisch onderzoek.

10. Bijlagen

- Fotolijst
- Alle sporenplan met aanduiding van de kadastrale indeling
- Alle sporen plan geprojecteerd op de nieuwbouw

BREE - Toleikstraat

OE-vergunning 2014-155

Fotolijst

gebruikte afkorting:

2014-155 Wp01A =

Oe vergunning 2014-155

Wp = werkput (proefsleuf) 01

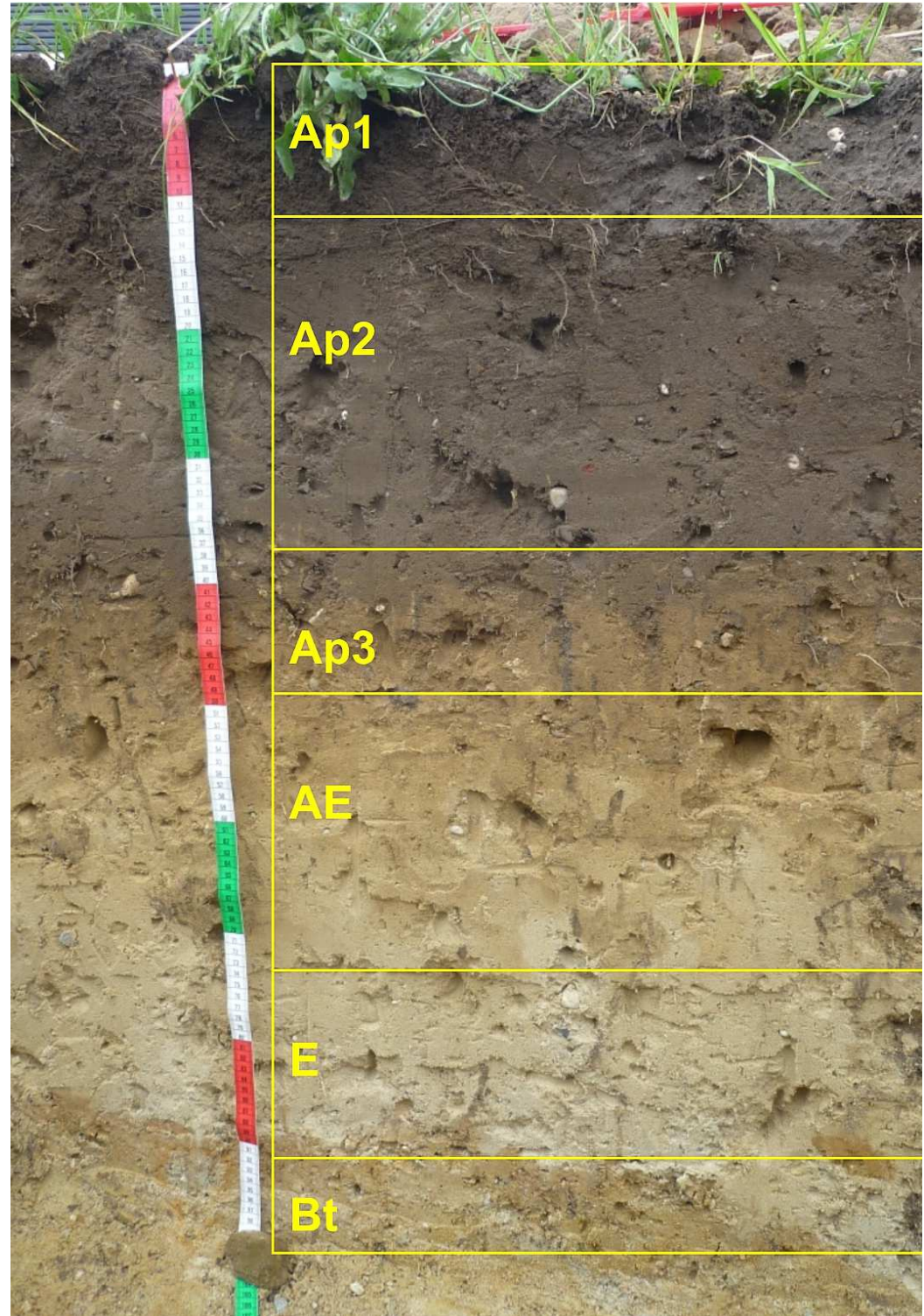
A = foto A, B, ..

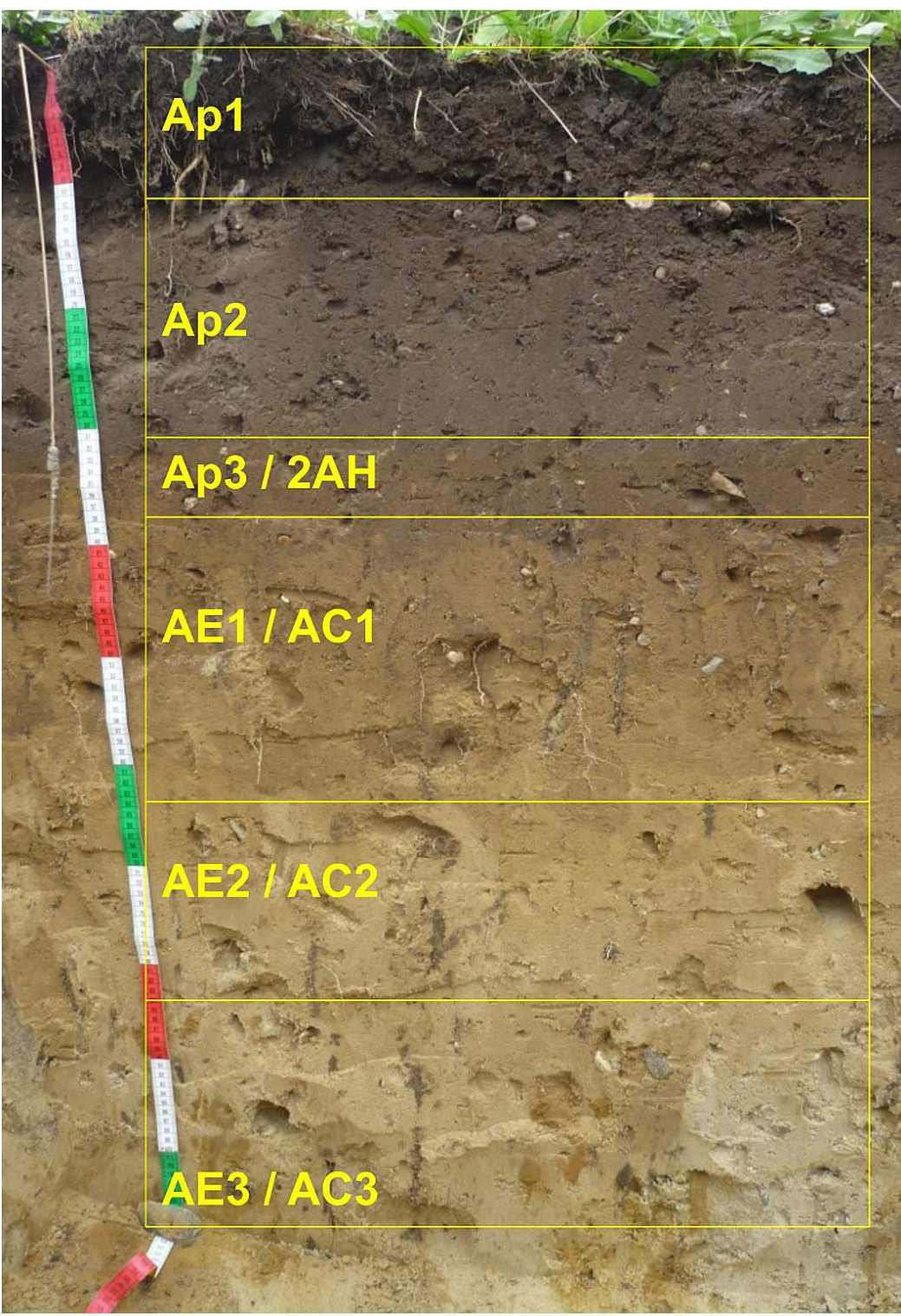

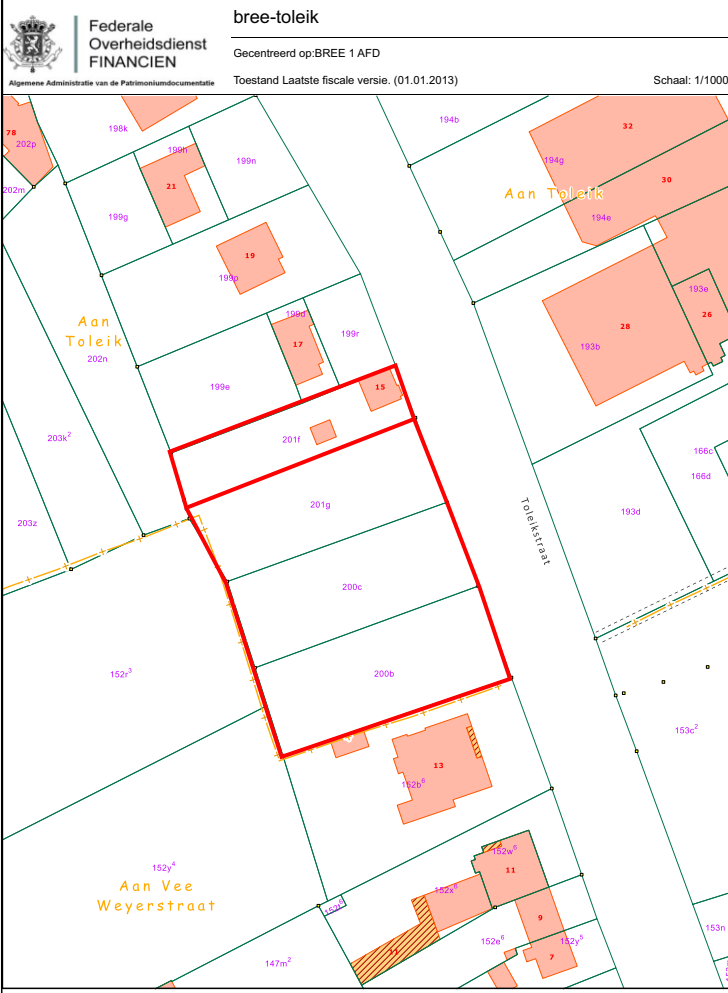

2014-155 PROFIEL 1

2014-155 PROFIEL2

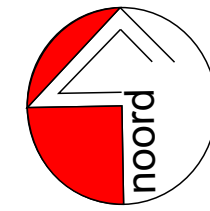
ALLE SPORENPLAN

Bree, Toleikstraat
percelen 201f, 201g, 200c, 200b

Onroerend Erfgoed lic. 2014-155
opdrachtgever:
thv Porta Nova, Burkel 3A - 3990 Peer

uitvoering: HAAST bvba

Rik vd Konijnenburg , Grauwe Torenwal 6/00/1 - 3960 Bree
opgemaakt: Bree, 09/05/2014

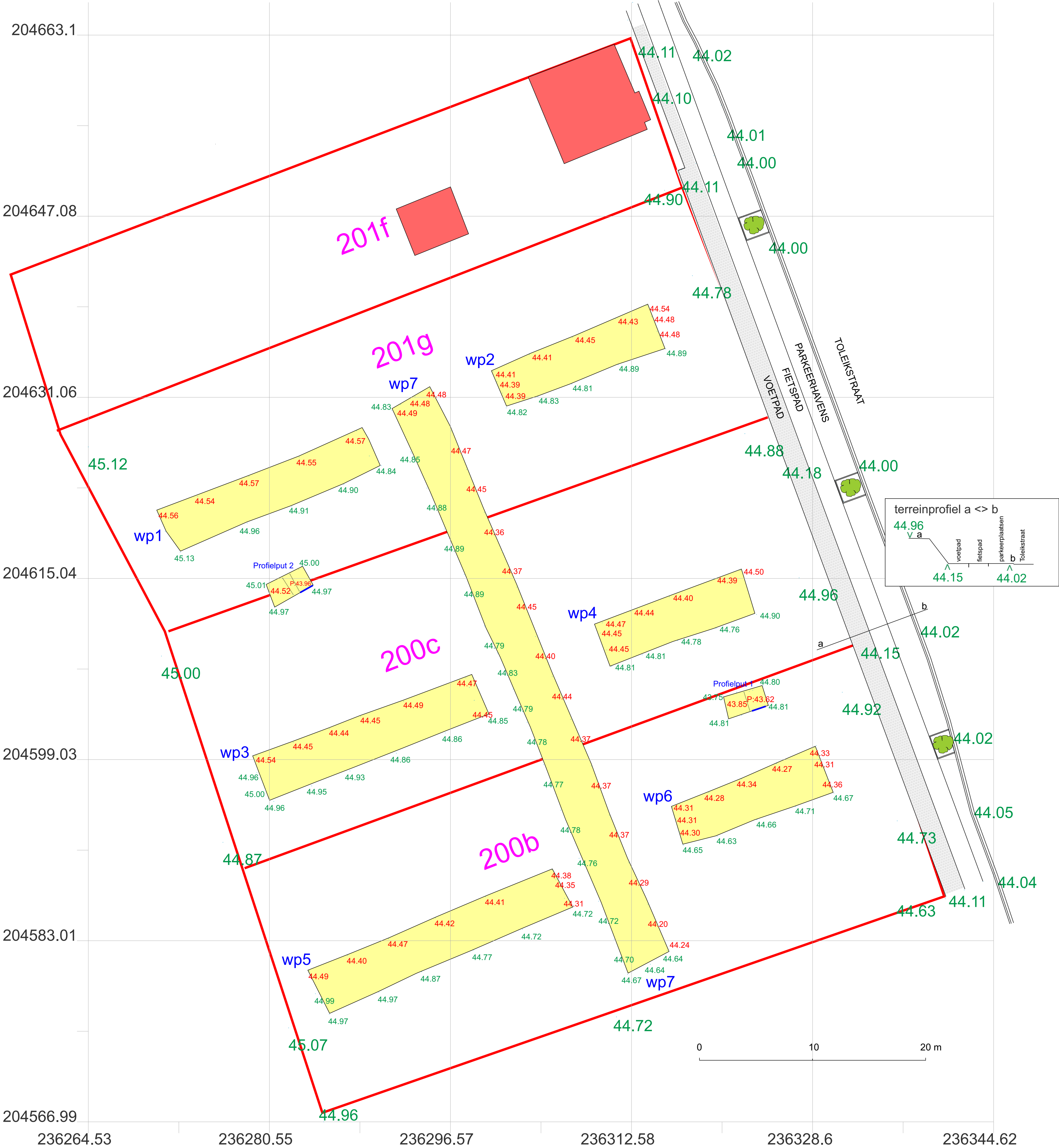

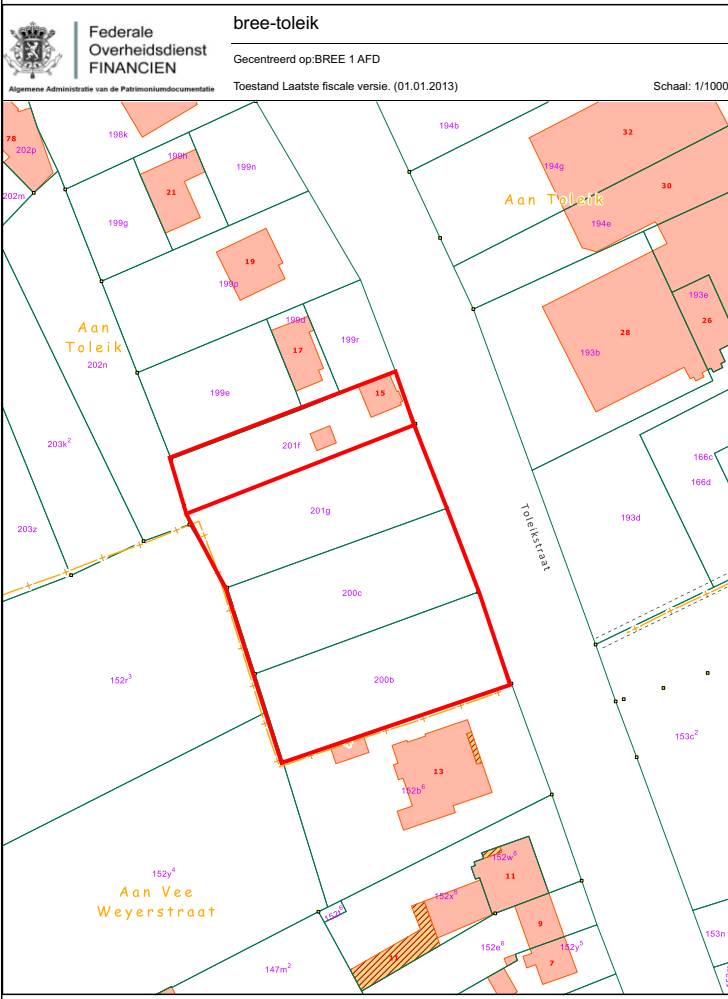
Opmeting: R. van de Konijnenburg
meettoestel: Spectra Pro Mark Z20 GNSS
systeem met inbelmodule op Fleposnetwerk,
afwijking: 1,2 cm tot 1,8 cm
grid in Lambert72 coördinaten

Bree - Toleikstraat			
OE 2014-155			
afmetingen werkputten, oppervlakte			
werkput	lengte in m	breedte in m	opp in m²
1	20	4	80
2	20,5	4	82
3	23,5	4	94
4	15	4	60
5	13,6	4	54,4
6	13,8	4	55,2
7	54	4	216
pp1	3,6	2	7,2
pp2	3,8	2	7,6
totaal			656,4
totale terreinopp			4700
woning en achterliggende tuin			862
Onderzoekbare opp			3838
% vrijgelegd tov onderzoekbaar terrein			17,1
% vrijgelegd tov totaal terrein			13,96

Legende:

- Wp1 Werkputten en werkputnummer
- 44.89-44.48 werkputten
rood = TAW niveau archeologisch vlak,
groen = TAW niveau maaiveld
- Profielput 1 Profielputten voor pedologisch onderzoek (blauwe streep is bestudeerd profiel) = diepste punt profielvlak
- P:43.96
- kadastrale perceelgrenzen en perceelnummer

Bree, Toleikstraat
percelen 201f, 201g, 200c, 200b

Onroerend Erfgoed lic. 2014-155
opdrachtgever:
thv Porta Nova, Burkel 3A - 3990 Peer

uitvoering: HAAST bvba

Rik vd Konijnenburg , Grauwe Torenwal 6/00/1 - 3960 Bree
opgemaakt: Bree, 09/05/2014

Opmeting: R. van de Konijnenburg
meettoestel: Spectra Pro Mark Z20 GNSS
systeem met inbmodule op Fleposnetwerk,
afwijking: 1,2 cm tot 1,8 cm
grid in Lambert72 coördinaten

ALLE SPORENPLAN -
projectie op bouwplan

Bree - Toleikstraat			
OE 2014-155			
afmetingen werkputten, oppervlakte			
werkput	lengte in m	breedte in m	opp in m²
1	20	4	80
2	20,5	4	82
3	23,5	4	94
4	15	4	60
5	13,6	4	54,4
6	13,8	4	55,2
7	54	4	216
pp1	3,6	2	7,2
pp2	3,8	2	7,6
totaal			656,4
totale terreinopp			4700
woning en achterliggende tuin			862
Onderzoekbare opp			3838
% vrijgelegd tov onderzoekbaar terrein			17,1
% vrijgelegd tov totaal terrein			13,96

- Legende:
- Wp1** Werkputten en werkputnummer
- 44.89** werkputten
rood = TAW niveau archeologisch vlak,
44.48 groen = TAW niveau maaiveld
- Profielput 1** Profielputten voor pedologisch onderzoek
(blauwe streep is bestudeerd profiel)
P:43.96 = diepste punt profielvlak
- kadastrale perceelgrenzen en perceelnummer

